

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра фізичної географії та картографії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету геології,
географії, рекреації і туризму

Віліна ПЕРЕСАДЬКО

“ 02 ” вересня 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

ПЕДАГОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти
галузь знань
напрямок підготовки
освітня програма

другий (магістерський)

10. Природничі науки, 01 Освіта / Педагогіка

106. Географія, 014.07. Середня освіта (Географія)

Географія, Картографія, геоінформаційні системи і
дистанційне зондування Землі

Географія, Людина і природа та туристська робота

спеціалізація
вид дисципліни
факультет

за вибором

геології, географії, рекреації і туризму

2023 / 2024 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

“28” серпня 2023 року, протокол №11

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Лунячек В.Е., д.пед.н., проф.

Програму схвалено на засіданні кафедри фізичної географії та картографії

Протокол від “28” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри фізичної географії та картографії

(підпис)

(Юлія ПРАСУЛ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантами освітньо-професійних програм:

Гарант ОПП «Географія»

(підпис)

(Наталя БУБИР)
(прізвище та ініціали)

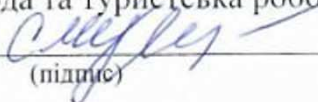
Гарант ОПП «Картографія, геоінформаційні системи і дистанційне зондування Землі»

(підпис)

(Анатолій БАЙНАЗАРОВ)
(прізвище та ініціали)

Гарант ОПП «Географія, Людина і природа та туристська робота»

(підпис)

(Сергій КУЛИШ)
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією
факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол від “28” серпня 2023 року № 7

Заступник голови науково-методичної комісії
факультету геології, географії, рекреації і туризму

(підпис)

Юлія ПРАСУЛ.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено зі студентським самоврядуванням

ВСТУП

Підготовка кадрів в умовах магістратури передбачає формування у них низки компетентностей. Однією з таких компетентностей є спроможність управляти певною сферою діяльності на основі методів наукового менеджменту. Зважаючи на те, що переважна більшість магістрів, які навчаються в Харківському національному університеті на кафедрі фізичної географії і картографії, не мають спеціальної управлінської освіти існує необхідність у запровадженні навчальної дисципліни, яка б висвітлювала питання наукового управління і, відповідно, формувала у них зазначену компетентність. Цю проблему вирішує введення такої навчальної дисципліни, як «Педагогічний менеджмент». В процесі підготовки робочої програми особлива увага приділялась темам, які висвітлюють особливості управління саме процесами реалізації положень педагогічного менеджменту. Разом із тим, своє відображення знайшли загальні положення теорії управління, що відображені в кібернетиці, загальній теорії систем, теорії організації, синергетиці та ін. напрямках науки і безпосередньо стосуються і процесів управління освітою. Акцент зроблено також на реалізації класичних функцій управління в діяльності закладів освіти. «Педагогічний менеджмент» є важливою навчальною дисципліною, яка сприятиме ефективній практичній реалізації Концепції нової української школи, модернізації системи освіти в Україні.

Програма навчальної дисципліни «Педагогічний менеджмент» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Географія, Людина і природа та туристська робота» підготовки магістра спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) та освітньо-професійної програми «Географія» підготовки магістра спеціальності 106 Географія у якості вибіркового освітнього компонента.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування у здобувачів низки компетентностей, які дозволять їм управляти освітньою сферою на основі методів наукового менеджменту і забезпечувати результати управлінської діяльності у відповідності до поставлених цілей. Ознайомлення студентів із основами педагогічного менеджменту; історією його становлення і сучасними тенденціями розвитку у різних країнах і типах освітніх організацій.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є

- вивчення сутності, основних понять і категорій педагогічного менеджменту;
- розгляд педагогічного менеджменту як галузі знань та сфери діяльності;
- висвітлення теоретичних та методологічних основ педагогічного менеджменту;
- розгляд процедур забезпечення результатів управлінської діяльності;
- оволодіння специфікою соціально-психологічних аспектів в педагогічному менеджменті.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120 годин.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни «Вимірювання в освіті»	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1 (установча), 2-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	

72 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані компетентності та результати навчання за дисципліною.

Навчальна дисципліна «Педагогічний менеджмент» забезпечує набуття здобувачами освіти інтегральної компетентності – набуття здатності розв'язувати проблеми, задачі дослідницького та/або інноваційного характеру фахового спрямування.

Компетентності	Результати навчання
Здатність абстрактно мислити, аналізувати та синтезувати інформацію; володіння науковим світоглядом, знання основних теорій, концепцій, вчень, які формують наукову картину світу.	Застосовувати набуті теоретичні знання та практичні навички для дослідження природно- і суспільно-територіальних систем на різних рівнях просторової організації. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати уміння працювати в команді.
Здатність планувати, проводити та публічно презентувати результати наукових досліджень, забезпечити зрозуміле донесення власних знань, висновків та аргументацій до фахівців і нефахівців	Брати участь у розробленні програм та стратегій міського та регіонального розвитку, плануванні територій різного ієрархічного рівня.
Здатність генерувати нові ідеї (креативність), розробляти стратегію наукового пошуку, проявляти ініціативу, до інтелектуальної самостійності	Здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, розробляти необхідне для цього навчально-методичне та інформаційне забезпечення
Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, пов'язаній з роботою за фахом, використовувати науковий інструментарій для проведення теоретичних та експериментальних досліджень у професійній діяльності.	Оцінювати непередбачувані проблеми у професійній діяльності і обдуманно обирати шляхи їх вирішення, здатність нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності. Здатність самостійно організувати процес навчання упродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності спеціальні компетентності, що здобуті під час навчання
Здатність до ділових і наукових комунікацій у професійній сфері державною мовою, знання етики ділового спілкування, навички роботи в команді.	
Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо, ухвалювати рішення та відповідати за них, визначати морально-етичні аспекти досліджень та необхідності інтелектуальної чесності.	
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, бути сучасно освіченим, усвідомлювати і оволодівати можливістю навчання впродовж життя.	

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Педагогічний менеджмент як галузь знань та сфера діяльності

Тема 1. Вплив глобалізаційних процесів на трансформації в управлінні освітніми системами .

Країни-лідери в розвитку національних освітніх систем. Індекс освіти. Стандартизація в освіті. Освітні вимірювання. Міжнародні порівняльні дослідження якості освіти. Підготовка кадрів для управління освітою в розвинених країнах світу. Система освіти в Україні, її

структура, органи державного управління освітою. Державно – громадське управління освітою. Стратегічні напрями вдосконалення освіти України.

Тема 2. Сутність і значення педагогічного менеджменту в системі освіти. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту.

Значення освітнього менеджменту в умовах реформування системи освіти в Україні. Поняттєво-категоріальний апарат педагогічного менеджменту. Співвідношення понять «управління», «соціальне управління», «менеджмент», «педагогічний менеджмент» тощо, які використовуються в науковій і методичній літературі з питань управління освітою. Класифікація організацій в системі освіти і їх специфіка. Закони та закономірності управління, принципи, методи та форми управління.

Тема 3. Вплив педагогічного менеджменту на управління якістю освіти.

Основні положення теорії якості. Управління якістю в закладі освіти. Створення внутрішніх систем забезпечення якості освіти. Інституційний аудит. Оцінювання якості освіти в закладі освіти.

Тема 4. Розвиток педагогічного менеджменту в Україні і світі.

Школи наукового управління. Історичні передумови сучасного педагогічного менеджменту. Розвиток педагогічного менеджменту у XX і XI ст. в Україні і світі. Провідні тенденції у розвитку педагогічного менеджменту в розвинених країнах світу.

Розділ 2. Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту

Тема 1. Методологічні засади педагогічного менеджменту.

Висвітлення основних загальнонаукових і конкретнонаукових підходів, що є підґрунтям управління освітою (системного, ситуаційного, синергетичного, кваліметричного, компетентнісного та ін.).

Тема 2. Реалізація функції планування як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.

Місія закладу освіти. Цілі планування. Стратегічне та оперативне планування. Технології планування роботи закладу освіти. Роль планування при створенні внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі освіти.

Тема 3. Реалізація функції організації як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.

Повноваження, відповідальність, делегування. Організаційна структура управління. Типи штабного апарату. Організаційно-розпорядчі методи. Рівні управління закладом освіти.

Тема 4. Реалізація функції мотивації як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.

Провідні теорії мотивації. Фактори мотиватори і демотиватори в системі освіти. Завдання суб'єктів управління щодо поліпшення мотивації учасників освітнього процесу. Форми заохочення персоналу в закладі освіти.

Тема 5. Реалізація функції контролю як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.

Види контролю. Методи і форми контролю. Технології контролю. Створення системи моніторингу в закладі освіти. Етапи моніторингу. Технологія моніторингу. Інструменти, що використовуються в освітніх вимірюваннях. Узагальнення результатів моніторингу.

Розділ 3. Забезпечення результатів управлінської діяльності та соціально-психологічні аспекти в педагогічному менеджменті

Тема 1. Управлінське рішення як результат адміністративної діяльності в закладі освіти.

Процес розробки і прийняття управлінських рішень. Класифікація управлінських рішень. Фактори, що впливають на прийняття управлінських рішень. Стили прийняття управлінських рішень. Циклограми наказів.

Тема 2. Управління персоналом у закладі освіти.

Завдання управління персоналом. Формування структури і штатів закладів і установ в системі освіти. Професійний озвиток персоналу. Оцінка і розстановка кадрів в закладі освіти. Критерії оцінювання персоналу. Методи управління персоналом.

Тема 3. Вплив організаційної культури на результати адміністративної діяльності в закладі освіти.

Основні ознаки організаційної культури. Феномен опору. Типологія організаційної структури закладу освіти. Функції організаційної культури. Рівні організаційної культури. Вимірювання культури організації.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Педагогічний менеджмент як галузь знань та сфера діяльності												
Тема 1. Вплив глобалізаційних процесів на трансформації в управлінні освітніми системами	10	2	2			6	11	1				10
Тема 2. Сутність і значення педагогічного менеджменту в системі освіти. Основні поняття теорії педагогічного менеджменту	10	2	2			6	9	1				8
Тема 3. Вплив педагогічного менеджменту на управління якістю освіти.	10	4	2			4	10	1	1			8
Тема 4. Розвиток педагогічного менеджменту в Україні і світі	4	2				2	8					8
Разом за розділом 1	34	10	6			18	38	3	1			34
Розділ 2. Теоретичні та методологічні основи педагогічного менеджменту												
Тема 1. Методологічні засади педагогічного менеджменту.	10	2				8	8					8
Тема 2. Реалізація функції планування як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.	12	4	2			6	12	1	1			10
Тема 3. Реалізація	12	2	2			8	10	1	1			8

функції організації як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.												
Тема 4. Реалізація функції мотивації як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.	12	2	2			8	12	1	1			10
Тема 5. Реалізація функції контролю як загальної функції адміністративного менеджменту в освіті.	12	4	2			6	12	1	1			10
Разом за розділом 2	58	14	8			36	54	4	4			46
Розділ 3. Забезпечення результатів управлінської діяльності та соціально-психологічні аспекти в педагогічному менеджменті												
Тема 1. Управлінське рішення як результат адміністративної діяльності в закладі освіти.	10	2	2			6	12	1	1			10
Тема 2. Управління персоналом у закладі освіти.	10	2				8	8					8
Тема 3. Вплив організаційної культури на результати адміністративної діяльності в закладі освіти.	8	4				4	8					8
Разом за розділом 3	28	8	2			18	28	1	1			26
Усього годин	120	24	16			72	120	8	6			106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Підготовка есе на тему «Сутність і значення педагогічного менеджменту в системі освіти.	2	
2	Підготовка глосарію з основ освітнього менеджменту	2	
3	Підготовка Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти у закладі освіти	2	1
4	Розробка (за вибором) плану роботи організації або окремого його розділу	2	1
5	Підготувати структурну схему делегування повноважень в організації	2	1
6	Підготувати анотовану таблицю змістових мотиваційних теорій	2	1
7	Підготовка програми проведення моніторингу в закладі освіти	2	1
8	Підготовка управлінського рішення для певного закладу освіти».	2	1
Разом		16	6

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1	Проаналізувати навчальні програми зарубіжних університетів, що готують фахівців для управління освітою в зарубіжних країнах.	6	10
2	Обґрунтувати місце і роль педагогічного менеджменту в реалізації освітніх реформ в Україні	6	8
3	Ознайомитися з процедурами створення внутрішніх систем забезпечення якості освіти в закладах освіти.	6	8
4	Проаналізувати особливості реалізації положень педагогічного менеджменту на різних етапах розвитку національних освітніх систем в Україні і світі.	8	8
5	З'ясувати вплив системного підходу на процеси управління освітою.	6	8
6	З'ясувати особливості процесів планування в різних типах закладів освіти.	8	10
7	Визначити особливості реалізації функції організації в різних типах закладів освіти.	6	8
8	Визначити вплив факторів-мотиваторів і факторів демотиваторів на управлінські процеси в закладах освіти.	6	10
9	З'ясувати процедури реалізації функції контролю в різних типах закладів освіти, вітчизняних і зарубіжних освітніх системах.	6	10
10	Ознайомитися з прикладами управлінських рішень для різних рівнів управління освітою та технологією їх підготовки.	8	10
11	Ознайомитися з нормативно-правовими документами, що регламентують управління персоналом у закладах освіти.	6	8
12	Розглянути вплив організаційної культури закладу освіти на процедури реалізації управлінських рішень.	8	8
Разом		80	106

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання навчальним планом не передбачені.

7. Методи навчання

Засвоєння дисципліни «Педагогічний менеджмент» побудовано на інтеграції лекційно-практичної системи навчання з самостійною роботою студентів. Засвоєння змісту передбачає використання активних аудиторних форм і методів викладання (проблемні лекції, дискусії тощо) у поєднанні з виконанням здобувачами індивідуальних завдань за певною проблемою (підготовка аналітичних матеріалів творчих проєктів, виступи на заняттях та інше). Лекції на час воєнного стану в Україні проводяться дистанційно у форматі відеоконференції (платформа Zoom), студентам надаються питання для самоперевірки та самоконтролю. Усі матеріали і навчально-методичний комплекс представлені у середовищі Moodle. Консультації індивідуальні та групові відбуваються дистанційно синхронно та асинхронно (з використанням месенджерів Viber, Telegram, електронної пошти, платформи Zoom, форуму передбаченого середовищем Moodle тощо).

Для формування компетентностей та досягнення результатів навчання під час лекцій і практичних занять використовуються різноманітні форми та методи навчання: установча лекція

(розділ 1 – тема1), проблемні лекції (розділ 1 – теми 2, 4; розділ 2 – тема 1), оглядові лекції (розділ 1 – теми 3; розділ 2 – тема 2–5; розділ 3-тема 1– 3). Практичні заняття проводяться у вигляді спеціально розроблених практичних робіт під час виконання яких у повній мірі використовуються методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю ефективності навчально-пізнавальної діяльності. Зокрема, це моделювання професійних ситуацій (розділ 1 – тема 3; розділ 2 – теми 2–5), створення ситуацій апперцепції (розділ 1 – теми 1,2; розділ 3 – тема1), створення ситуацій пізнавальної новизни розділ 1 – тема 1), аналітичні, синтетичні методи (розділ 1 – теми 1,2; розділ 2 – тема 1; розділ 3 – тема 3). На всіх заняттях широко використовуються сучасні методи презентації знань.

8. Методи контролю

Передбачені методи контролю: правильність виконання практичних робіт та їх теоретичний захист, поточні (в т.ч. і тестові) контролю теоретичного матеріалу (як за окремими темами, так і кожної лекції), участь в дискусіях під час лекційних та практичних занять, ведення конспекту окремих тем, поточний і підсумковий заліковий контроль. Оцінювання сформованих компетентностей здобувачів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою.

Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних та практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів). Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах: активна участь у виконанні практичних завдань (5 балів за кожне завдання); проведення поточного опитування засобами тестування чи іншими (до 5 балів за семестр). Контрольні роботи за кожен розділ проводяться у письмовій формі з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль. (5 балів). Підсумковий/семестровий контроль проводиться у формі заліку відповідно до графіку освітнього процесу. Підсумковий контроль охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей (40 балів).

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Поточне опитування	Контроль на роботу 1	Контроль на роботу 1	Контроль на роботу 1	Разом	залікова робота	Сума
Розділ 1				Розділ 2			Розділ 3												
Т	Т	Т	Т			Т	Т	Т	Т	Т	Т								
1	2	3	4			3	4	5	1	2	3								
5	5	5				5	5	5	5	5			5	5	5	5	60	40	100

Критерії оцінювання:

Практичні роботи № 1- 8 оцінюються кожна від 0 до 5 балів:

0 балів – робота не виконана,

1 бал – виконана частково, у тезовій формі, повністю відтворена інформація з інтернет, знання фрагментарні і поверхові,

2 бали – завдання виконано частково, висновки не аргументовані, робота підготовлена недбало, знання поверхові,

3 бали – завдання виконано повністю, містить суттєві помилки методичного характеру, знання задовільні,

4 бали – завдання виконано повністю, вчасно, містить несуттєві недоліки, знання достатні,

5 балів – творчий підхід до розкриття питання, повно і правильно виконана, демонстрація глибоких знань теорії, зауваження відсутні.

Підсумковий (заліковий) контроль: проводиться у вигляді підсумкового тесту, який складається з різних типів тестових завдань (з однією правильною відповіддю, множинного вибору, завдань на відповідність тощо).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	незараховано

10. Рекомендована література

Основна література

1. Бобровський М.В., Горбачов С.І., Заплотинська О.О., Ліннік О. О. Рекомендації до побудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти у закладі загальної середньої освіти. 2-ге видання, перероб. і доп. Київ, Державна служба якості освіти, 2021 350 с.
2. Лунячек В.Е. Педагогічний менеджмент / В.Е.Лунячек. – Х. – Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2014. – 512 с.
3. Лунячек В. Е. Основи педагогіки вищої школи : навчальний посібник / В. Е. Лунячек. – 2 видання, випр. та доп. – Х. : ФОП Панов А.М., 2019. – 220 с.
4. Проектний менеджмент для інноваційного розвитку освітніх організацій України: навч.посіб. для підготовки магістрів за спеціалізаціями «Управління навчальним закладом» та «Управління проектами», підвищення кваліфікації слухачів, керівників навчальних закладів/З. В. Рябова, А. Б. Єрмоленко, Т. А. Махія та ін.; за заг. ред. академіка В. В. Олійника, маг. Ф. Фреха; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти»; Культур Контакт Австрія. — К., 2016. — 118 с.

Допоміжна література

1. Адаптивне управління в освіті: професійно та громадсько активні школи : кол. монографія / Г. В.Єльнікова, С. Г.Кравець, О. О.Загіка та ін. /За заг. і наук. ред.. Г. В. Єльнікової. – Харків : Мачулин, 2019. – 370 с.
2. Адаптивне управління розвитком професійної освіти: кол. монографія / Г.В.Єльнікова, О.О.Загіка, Г.Ю.Кравченко, І.С.Лапшина, Г.І.Лук'яненко, В.Е.Лунячек, Г.А.Полякова, В.С.Ульянова,Л.І.Фесік та ін. / За заг. та наук. редакцією Г.В.Єльнікової. – Павлоград: ІМА-прес, 2016. – 248 с.
3. Ачкасова С.А. Полякова Г. А. Оцінка якості освітньої програми на основі кваліметричного підходу у закладі вищої освіти / Г. А. Полякова, С. А. Ачкасова // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : науковий журнал. – 2018. – № 10 (84). С. 131-145.
4. Благініна С. З досвіду Німеччини: забезпечення якості освіти в минулому і в наш час / С. З. Благініна // Вища школа. – 2017. – № 9. – С. 87–100.
5. Компетентнісний вимір професійного розвитку працівників освіти в сфері інтелектуальної власності : монографія / В. Е. Лунячек, Н. П. Рубан, А. М. Бровдій та ін.; за заг. ред. В. Е. Лунячека. – Х. : ТОВ «Оберіг», 2020. – 368 с.
6. Лунячек В. Е. Професійний розвиток працівників системи загальної середньої освіти в сфері інтелектуальної власності: монографія / В. Е. Лунячек., Н.П.Рубан, Н.С.Фесенко. – Х. : ФОП Панов. – 2018.– 224 с.
7. Лунячек В.Е. Методика управління якістю освіти в професійно-технічних навчальних закладах / В.Е. Лунячек, Г.В. Єльнікова, Н.П. Рубан. - Х., 2016. - 142 с.

8. Лунячек В.Е. Методика управління якістю освіти в загальноосвітніх навчальних закладах / В.Е.Лунячек.- Х., 2016. - 60 с.

9. Реалізація державної соціальної політики сталого розвитку регіону органами публічної влади України : монографія / [В. Е. Лунячек, Д. В. Карамишев, Л. В. Набока та ін.] ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. Д. В. Карамишева, к.держ.упр., доц. Л. В. Набоки. – Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. – 296 с. – С. 135– 163.

10. Richard A Gorton , Judy A. Alston Looseleaf for School Leadership and Administration 10th Edition. -McGraw Hill, 2018 - 448 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Концепція Нової української школи. Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>

2. Про вищу освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. (зі змінами, внесеними згідно із Законом України 43 № 2443-VIII від 25.07.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Про внесення змін до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова КМ України № 1133 від 27.12.2019 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1133-2019-%D0%BF>

4. Про дошкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2628-III від 11.07.2001 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом України № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2628-14>.

5. Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної і комунальної форми власності [Електронний ресурс] : – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/796-2010-%D0%BF#Text>

6. Про освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.

7. Про повну загальну середню освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 463-IX від 16.01.2020 р. – Режим доступу : <http://ru.osvita.ua/legislation/law/2232/>.

8. Про позашкільну освіту [Електронний ресурс] : Закон України № 1841-III від 22.06.2000 р. (зі змінами і доповненнями, чинна редакція згідно із Законом № 2581-VIII від 04.11.2018 р.). – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1841-14>.

9. Educational Management Administration & Leadership (EMAL). – Режим доступу : <https://journals.sagepub.com/home/ema>

10. Educational management, monitoring and evaluation. – Режим доступу : <https://www.unesco.org/en/education-management>

11. Pedagogy and education management review. – Режим доступу : <https://public.scnchub.com/perm/index.php/perm>